

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ В ПОЛІТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Єгорова О. В.,

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії та політичної теорії
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-9003-6909
egorova.olena@gmail.com*

Рудік О. М.,

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри історії та політичної теорії
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
ORCID ID: 0000-0001-5671-5476
omrudik@gmail.com*

У статті висвітлюється трансформація ролі Європарламенту в політиці Європейського Союзу на тлі наявних викликів сьогодення. Зазначено, що Європейський Парламент є єдиною в світі наднаціональною представницькою установою, і її роль у політиці Європейського Союзу постійно зростає. Показано, що кардинальні зміни у функціонуванні Європарламенту розпочались із загальноєвропейських виборів 1979 р., що встановило прямі зв'язки між європейцями і обраними ними представниками. Віхами на шляху збільшення ролі Європарламенту були Маастрихтський (1992 р.), Амстердамський (1997 р.), Ніццький (2001 р.) та Лісабонський (2007 р.) договори. Зазначено, що серед засад діяльності Європарламенту є інструментарій для оцінки ситуації з правами людини та демократією в країнах, застосування принципу дегресивної пропорційності при розподілі місць для держав-членів, згуртування депутатів за принципом ідеологічного підґрунтя політичної групи. На сьогоднішній день Європарламент має повноваження участі в призначенні Президента Комісії і комісарів, членів Європейського суду аудиторів та Омбудсмена. Важелі впливу включають право звертатися до Європейської Комісії з проханням подати законодавчу пропозицію, прийняття рішень щодо бюджету ЄС разом із Радою ЄС. Доведено, що поділ повноважень із Радою є проявом демократичної реалізації влади, що передбачає баланс представництва на рівнях громадян, країн і Союзу загалом. Показана тенденція зростання явки виборців на виборах до Європарламенту 2019 р. та 2024 р. Зроблено висновок про авторитет Європарламенту серед громадян, які бачать у ньому запоруку сталості демократичних традицій і європейської єдності.

Ключові слова: Європейський Парламент, Європейський Союз, Європейська Комісія, транснаціональне представництво, явка виборців.

Постановка проблеми. Останні два десятиліття характеризуються посиленням у світі авторитарних тенденцій, що розгортаються на тлі погіршення ситуації з безпекою. За цих умов значимості набувають чинники, здатні виступати гарантами сталого розвитку і демократичних засад. Стороною, прихильною демократії і міжнародному праву, залишається Європейський Союз. Його політика формується через взаємодію інституцій, легітимність яких забезпечується механізмом формування представницької установи – Європейського Парламенту. З огляду на наявні тенденції й відповідну потребу у силі, що зможе згуртувати зорієнтованих на порядок й демократію акторів, актуальним є питання вивчення трансформації ролі Європарламенту в політиці Європейського Союзу та з'ясування можливостей установи в умовах сьогоденного життя.

Аналіз останніх досліджень. У значній сукупності присвячених Європарламенту наукових праць – монографії, ювілейні видання, наукові статті. Серед них є такі, що розглядають повноваження Європарламенту (ЄП) в динаміці, в історичній ретроспективі, але також є і такі, що зосереджені на його статусі й ролі в конкретний період. Так, інформативною є книга «Будівництво парламенту: 50 років історії Європейського Парламенту 1958–2008». В ній історики та політичні експерти розглядають архітектуру, механізми й політику Європарламенту в контексті парламентаризації Європейського Союзу, зумовленої потребою заповнити «демократичний дефіцит», що розглядався як «парламентський дефіцит» (Building Parliament, 2009, с. 14). Аспекти проведення виборів до Європарламенту висвітлені в написаній за редакторства професора Германа Шмітта книзі «Вибори до Європейського Парламенту після розширення на Схід» (Schmitt, 2010). Колектив авторів вивчає виборчі кампанії до і після розширення Європейського Союзу за рахунок посткомуністичних країн Східної Європи і замислюється над змінами легітимності ЄС в нових умовах.

Ґрунтовністю позначена й праця «Європейський Парламент у конкуруючому союзі». Колектив дослідників проаналізував спроможність інституції застосовувати оновлені Лісабонським договором повноваження та приймати рішення з ключових питань, серед яких зміни в економічному управлінні Євросоюзу та бюджет, надання притулку, ситуація з Brexit (Bressanelli & Chelotti, 2020 р.). У рамках видання Магнус Шоллер та Адрієнна Ерітьє зосереджуються на отриманому Європарламентом праві спільного прийняття рішень в економічному управлінні (Schoeller & Héritier, 2020). Про законодавчі і бюджетні повноваження Європарламенту йдеться у Пола Кардвелла, Давора Янчича і Джакомо Бенедетто (Cardwell & Jančić, 2020; Benedetto, 2020). Аріадна Сервент відтворює роль парламентаріїв у формуванні єдиної позиції у реформі системи надання притулку (Servent, 2020). Шарлотта Бьорнс наголошує позитивний вплив Європарламенту на екологічну політику ЄС (Burns, 2020). Едоардо Брессанеллі, Нікола Челотті та Вільгельм Леман зазначають повноваження у сфері координації умов виходу окремої держави з ЄС (Bressanelli, Chelotti & Lehmann, 2020). Емі Креппел та Майкл Вебб розглядають чинник відсутності прямої законодавчої ініціативи ЄП (Kreppel & Webb, 2020). Брігід Лаффан досліджує трансформацію ЄП на тлі процесу європейської інтеграції (Laffan, 2020), а Серджіо Фаббріні – різні ролі ЄП у різних політиках (Fabbrini, 2020).

Важливій складовій проблематики присвячена книга «Європарламент: між виборами та діями» (2024), написана за редакцією румунського дослідника Міхая Александреску (Alexandrescu, 2024). Значна частина праці присвячена ролі ЄП у глобальній політиці прав людини: наданий аналіз механізмів зміцнення його позиції як захисника європейських цінностей. До доволі детальних матеріалів з проблеми можна віднести опис за авторством політолога Олександра Рудіка у виданні «Інституційна система ЄС» (2021). Питанням ролі Європарламенту в різних контекстах також приділяли увагу Данієла Браун, Едгар Гранде (Braun & Grande, 2021), Карллайнц Нойнрайтер (Neunreither, 1995), Тетяна Краснопольська (2018), Анастасія Донець (2019), Юрій Остапець та Михайло Зан (2024). Хікс Саймон та Хойланд Бьорн у статті зазначили, що розширення повноважень єдиної наднаціональної асамблеї у світі, що обирається прямими виборами, є одним із найвидатніших демократичних подій у Європі за останні десятиліття (Simon & Bjorn, 2013, с. 171).

Отже, проблематика трансформації ролі Європарламенту вже тривалий час перебуває в полі зору дослідників. Утім огляд літератури дає можливість говорити про відтворення ролі Європарламенту в європейській політиці або на тлі тривалих, але таких, що не враховують сьогодення, часових відрізках, або у вузьких тематичних контекстах. Це акцентує увагу на узагальненні матеріалу з урахуванням сьогоденних умов функціонування інституції. Тому **метою статті** є висвітлити тривалий процес трансформації ролі Європарламенту в політиці Європейського Союзу з урахуванням сьогоденних реалій.

Виклад основного матеріалу. Історія Європарламенту пов'язана з витоками процесу європейської інтеграції і сягає корінням підписання 18 квітня 1951 р. Паризького Договору про створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС), що вступив у силу 23 липня 1952 р. Перший з чотирьох основоположних договорів Європейського Союзу об'єднав Бельгію, Францію, Німеччину, Італію, Нідерланди та Люксембург. Документом були засновані вищі органи влади: Комісія, Асамблея, Рада міністрів і Суд. Перше зібрання прототипу майбутнього Парламенту – Асамблеї ЄОВС у складі 78 представників національних парламентів – відбулось 10 вересня 1952 р. Її тодішні повноваження були скоріше номінальними, хоча пункти Договору включали й формулювання про демократичний контроль над Верховною владою.

Зміна ролі Асамблеї пов'язана з підписанням 25 березня 1957 р. Римських договорів, що заснували Європейську економічну спільноту (ЄЕС) та Європейське співтовариство з атомної енергії (Євроатом). За цим послідувало рішення про створення Європейської парламентської асамблеї як єдиного представництва для всіх економічних організацій: ЄОВС, ЄЕС та Євроатому. 19 березня 1958 р. на першу установчу сесію у Страсбурзі зібрались 142 депутати Асамблеї (Building Parliament,

2009, с. 45). В той час її компетенція передбачала контроль за виконавчими органами відповідних регіональних організацій та консультативні функції. Римські договори в ст. 137 повторили положення про врахування національних і спільних інтересів: «Асамблея, яка складається з представників народів держав, об'єднаних у межах Співтовариства, здійснює повноваження щодо обговорення та контролю, які надаються їй цим Договором» (Building Parliament, 2009, с. 16). Згадані договори дещо збільшили обсяг повноважень Парламентської Асамблеї. По-перше, за результатами оцінки річного звіту вона мала право висунення вотуму недовіри Комісії з наступним відправленням її у відставку. По-друге, вищенаведені документи забезпечили контроль Асамблеї над бюджетом Співтовариства. 30 березня 1962 р. її було перейменовано на Європейський Парламент, однак економічний характер об'єднання не передбачав суттєвого розширення його впливу.

Дослідники різних аспектів діяльності Європарламенту наголошують, що зміни в його повноваженнях у цей час відбувались у межах неформальних підходів, одним з яких була застосована з 1964 р. за ініціативою Міністра закордонних справ Нідерландів Йозефа Лунса процедура Luns-Westerterp (Teasdale & Bainbridge, 2012). Вона містила обов'язок Ради та Комісії інформування парламентаріїв щодо торговельних угод, підписаних з третіми країнами. Подальше розширення владних механізмів Європарламенту відбулось завдяки Люксембурзькому договору 1970 р. – він закріпив право остаточного рішення щодо «необов'язкових витрат», та Брюссельському договору 1975 р., що уможлиблював повністю відхиляти бюджет. Цими заходами представницька установа отримала можливість поділу контролю над ресурсами з Радою, що, однак, різнилось від обставин, та посилила свої бюджетні повноваження (Building Parliament, 2009, с. 16).

На тлі першого розширення ЄС – приєднання Данії, Ірландії та Великої Британії у 1973 р. – особливої важливості набуває питання більш демократичного правління, яке вбачалось у прямому обранні членів Європейського Парламенту. Розв'язанню проблеми значною мірою сприяла активна позиція Президента Франції Валері Жискара д'Естена (1974–1981). Так, у Комюніке саміту глав держав і урядів у Парижі від грудня 1974 р. наголошувалась необхідність проведення саме прямих парламентських виборів. Рішення про формування Парламенту шляхом загального прямого голосування було прийнято в Брюсселі 20 вересня 1976 р.

Утім перші прямі вибори до Європейського Парламенту відбулись лише у червні 1979 р. Вони відзначились дуже високим показником явки виборців (майже 62 %), що продемонструвало значимість цієї інституції для громадян ЄС (European elections, 2024). Вибори стали «фундаментальною, дійсно революційною подією» (Building Parliament, 2009, с. 37). Початковий склад установи налічував 410 депутатів, які вже в липні зібрались на першу установчу сесію. 185 млн виборців, що взяли участь у голосуванні, заклали значний мандат народної довіри для посилення авторитету загальноєвропейського представництва. І вже в грудні 1979 р., скориставшись своєю новою легітимністю, Парламент використав бюджетні повноваження, відхиливши проєкт бюджету на 1980 р. Таким чином вибори відкрили шлях до зміцнення його контролю за виконавчою владою та політикою Європейського Союзу загалом.

Відтоді механізми впливу Європарламенту збільшувалися й розповсюджувались на письмові та усні запити, компетенції створення тимчасових слідчих комісій для розгляду порушень при управлінні або застосуванні законодавства Співтовариства. 1981 р. на основі свого права приймати декларативні резолюції Парламент здобув неформальні повноваження інвестиції Комісії (Building Parliament, 2009, с. 62). 1992 р. Маастрихтський договір закріпив положення про призначення урядами країн-членів Президента та членів Комісії за попереднього схвалення Європейським Парламентом. Призначення Президента Комісії за результатом окремого парламентського схвалення і затвердження інших членів колегіального органу за результатами попередніх співбесід у відповідних парламентських комітетах було зазначено в Амстердамському договорі 1997 р. Ніццький договір 2001 р. для формування згаданої інституції та її Президента прописав положення про схвалення кваліфікованою більшістю членів Ради ЄС та затвердження більшістю голосів Європейського Парламенту. Лісабонським договором 2007 р. Європейському Парламенту була надана можливість звільняти Комісію більшістю у дві третини голосів. Серед його важливих повноважень були і бюджетні важелі, які реалізовувались через спільний з Радою ЄС контроль над фінансовими асигнуваннями Союзу.

Так на тлі поступового збільшення ролі Європарламенту відбувалось формування нових взаємин європейських інституцій. Проте дослідники по-різному оцінюють його збільшену потужність. Карлгайнц Нойнрайтер говорить про те, що за роки свого існування Європейський парламент змінився більш радикально, ніж інші інституції ЄС: «із простої дорадчої асамблеї ЄП став співзаконодавцем, а вибори його членів є джерелом прямої легітимності Європейського Союзу» (Neunreither, 1995, с. 1). Свою позицію автор навіть підкріплює історією з 1973 р., коли делегація британських лордів прибула на дуже важливе засідання брюссельського комітету і «на подив

континентальних парламентаріїв, зняла піджаки та послабила краватки, якого ніколи раніше не бачили на жодному із засідань ЄП» (Neunreither, 1995, с. 2). Наданий приклад є цікавим для нас із двох точок зору: по-перше, він показує значимість ролі Європарламенту для британських парламентаріїв. По-друге, перегукується з актуальним у сьогодишніх політичних умовах питанням вбрання високопосадовців і може бути підставою визнання непротокольного одягу в драматичних реаліях життя окремої країни.

Повертаючись до огляду оцінок значимості установи, зауважимо, що розповсюдженою є й позиція про дефіцит реальних засобів її впливу. Наприклад, найбільшою вадою в загальному їх переліку Емі Креппел та Майкл Вебб бачать відсутність прямої законодавчої ініціативи. Дослідники, з одного боку, погоджуються з тезою про зростання повноважень, а з іншого, – вказують на слабе місце – неспроможність запровадити нове законодавство (Kreppel & Webb, 2020, с. 115). Дійсно, Європарламент може звертатись до Комісії із запитом ініціювати законопроект, але не має права самостійно його вносити. Схожу думку висловлює Серджіо Фаббріні, говорячи про квазірозподіл важелів впливу, через що «Європарламент не набув парламентських або конгресових характеристик» (Fabbrini, 2020, с. 149). Однак, з нашої точки зору, підхід самого Європейського Союзу щодо обсягу повноважень своїх інституцій обумовлено вкоріненими переконаннями щодо демократичних стандартів реалізації влади. Іншими словами, владні важелі такого значного за територією і кількістю суб'єктів об'єднання мають застосовуватись обережно, з урахуванням, з одного боку, ідеї стримувань і проти-ваг, а з іншого – балансу різнорівневого представництва: громадян, країн і Союзу в цілому. Але навіть за такої складної моделі врахування різних інтересів наявний перелік можливостей Європарламенту повною мірою відповідає рівню загальноєвропейського мандату довіри.

Загальнонародне голосування знаменувало позитивні зміни у європейському політичному просторі. Адже прямі зв'язки між європейцями і обраними ними представниками зміцнювали легітимність Європарламенту. З розширенням європейської єдності до 27 держав-членів збільшилась і кількість виборців Євросоюзу. На сьогоднішній день 720 депутатів Європарламенту представляють 450 млн громадян. Одним із доволі погоджених питань у його різноплановій повісті є незмінний ще з 1962 р. принцип розподілу кількості місць між державами, який полягає у застосуванні методики «більшої значимості малих держав» – вона виправдовує певний розрив між кількістю громадян, представлених кожним депутатом в різних країнах. Так, «в обраному 1979 р. Європарламенті кожен депутат від Німеччини представляв близько 750 000 громадян, тоді як депутат від Люксембургу представляв лише 60 000 громадян» (Building Parliament, 2009, с. 48). Сьогодні представництво великих і малих держав є більш збалансованим, але принцип дегресивної пропорційності залишається чинним.

Неабияке значення в підвищенні ефективності роботи парламентаріїв зіграло скасування у 2002 р. одночасного представництва у національному і Європейському парламентах, що набуло чинності після виборів 2004 р. Важливе місце Європарламенту в європейському політичному житті також забезпечується згуртуванням депутатів за ідеологічною ознакою, тобто за прихильністю до політичної групи. Це є необхідною передумовою ефективного законодавчого процесу, адже транснаціональне об'єднання на основі цінностей, а не внутрішніх інтересів окремих країн, сприяє посиленню ролі загальноєвропейської установи як представниці спільних для громадян Союзу інтересів. Для запобігання фрагментації за регіональними ознаками Регламент Європейського Парламенту встановлює мінімальну кількість такої групи – 23 депутати від принаймні однієї чверті держав-членів (Alexandrescu, 2024, с. 28).

З часом Європарламент за допомогою своїх підкомітетів перебрав важливу роль захисника фундаментальних прав і свобод, розробивши інструментарій для оцінки ситуації з правами людини та демократією. Серед структур, дотичних до оцінки верховенства права в країнах, особливо значимим є Підкомітет з прав людини (DROI), який забезпечує злагодженість усіх зовнішніх політик ЄС з інструментами захисту прав людини. Зазначені засади діяльності Європарламенту сприяли зміцненню його позиції в європейській політиці. Сьогодні він має вагомий вплив на формування порядку денного Європейського Союзу, виступаючи авторитетною стороною у взаєминах усередині об'єднання і зі зовнішніми партнерами.

На офіційному сайті Європейського Союзу значиться розлогий список повноважень Європарламенту, найбільш важливими серед яких є такі:

Повноваження приймати рішення:

- здійснення законодавчої влади разом з Радою в більшості сфер компетенції ЄС;
- право звертатися до Європейської Комісії з проханням подати законодавчу пропозицію;
- прийняття рішень щодо бюджету ЄС разом із Радою;
- зовнішні дії ЄС (рішення ЄС щодо укладення зовнішніх угод), які потребують або згоди Парламенту, або його консультацій.

Повноваження контролювати Раду ЄС та Європейську Комісію, здебільшого, шляхом вотуму недовіри Комісії або через усні чи письмові запити до Ради. Контроль Парламенту може розповсюджуватись на Європейський центральний банк та інші структури.

Повноваження щодо призначення шляхом участі у призначенні комісарів, членів Європейського суду аудиторів та Омбудсмена.

Виконавчий контроль:

– Парламент може здійснювати низку заходів контролю над Комісією, виконавчою гілкою влади ЄС: Голова Комісії обирається Парламентом за пропозицією Європейської Ради, і результати виборів до Європейського парламенту мають бути враховані;

– інавгурація Комісії залежить від схвалення Парламенту – це схвалення також передбачає призначення Високого представника Союзу з питань закордонних справ та політики безпеки, який одночасно є віце-президентом Комісії (European Parliament, 2025).

Разом з тим зазначено, що парламентські консультації є обов'язковими для всіх типів міжнародних угод. Тож Парламент, як одна з гілок влади ЄС, має вагомий вплив у реалізації політики ЄС.

Певним критерієм усвідомлення ролі Європейського Парламенту для мешканців ЄС можна вважати показник їх явки на виборах. Огляд відповідних даних для періоду 1979–2024 рр., наданий міжнародною незалежною дослідницькою організацією Verian, відтворив наступну ситуацію (табл. 1) (European elections, 2024). На перших загальноєвропейських виборах зафіксований найвищий показник участі громадян ЄС, що поступово знижувався протягом наступних часів. Після тривалої перерви помітне зростання відбулось на виборах 2019 р., що закріпило тенденцію у 2024 р., покращивши результат явки виборців до 50,74 %.

Таблиця 1

Результати явки виборців на виборах до Європарламенту у 1979 – 2024 рр.

Роки	1979	1984	1989	1994	1999	2004	2009	2014	2019	2024
Результат по ЄС, %	61.99	58.98	58.41	56.67	49.51	45.47	42.97	42.61	50.66	50.74

Повернення активності на останніх двох виборчих компаніях можна пояснити сьогодишньою кризою безпеки, пов'язаною з розгорнутою в Європі війною, геополітичними загрозами і посиленням впливів праворадикальних сил. Сукупність загрозливих чинників змушує занепокоєних долею європейської єдності мешканців Союзу свідомо чи підсвідомо шукати авторитетні інституції, здатні, з їх точки зору, протистояти наявним викликам. Схоже, що запоруку збереження демократичних цінностей і стандартів життя громадяни ЄС бачать у наднаціональній інституції – Європейському Парламенті.

Висновки. Таким чином, Європейський Парламент є єдиною в світі наднаціональною представницькою установою, створення якої було невід'ємною частиною процесу європейської інтеграції. 1952 р. була заснована Асамблея Європейського Об'єднання вугілля та сталі з повноваженнями символічного характеру. Але навіть в умовах формування за рахунок призначення представників з боку урядів країн європейського співтовариства її можливості поступово збільшувалися, чому спочатку сприяли Римські договори.

1962 р. організацію було перейменовано на Європейський Парламент. Подальше розширення його влади пов'язано з Люксембурзьким договором 1970 р. та Брюссельським договором 1975 р. Так він отримав можливості поділу контролю над ресурсами з Радою та посилив свій вплив на бюджет. Проте економічний характер європейської співдружності не передбачав істотної ролі Європарламенту в європейській політиці. Кардинальні зміни розпочались із загальноєвропейських прямих виборів 1979 р. Віхами на шляху зміцнення його авторитету були Маастрихтський договір 1992 р., Амстердамський договір 1997 р. і Ніццький договір 2001 р. Лісабонським договором Європейському Парламенту була надана можливість звільняти Комісію більшістю у дві третини голосів. Серед істотних повноважень вже були бюджетні механізми, які реалізовувались через спільний з Радою ЄС контроль над фінансовими асигнуваннями Союзу. Загальноєвропейське голосування знаменувало прямі зв'язки європейців з обраними ними представниками, що суттєво посилало легітимність Європарламенту.

Підвищенню значимості європейських інституцій значною мірою сприяли засади діяльності Європарламенту. Серед них можна назвати інструментарій для оцінки ситуації з правами людини та демократією в країнах, застосування принципу дегресивної пропорційності при розподілі місць для держав-членів, а також згуртування депутатів за принципом ідеологічного підґрунтя політичної групи, чим забезпечуються транснаціональні зв'язки на основі цінностей.

На сьогоднішній день Європарламент є потужною інституцією, що здобула право участі в призначенні Президента Комісії і комісарів, членів Європейського суду аудиторів та Омбудсмена. Також повноваження включають здійснення законодавчої влади разом з Радою в більшості сфер компетенції ЄС; право звертатися до Європейської Комісії з проханням подати законодавчу пропозицію; прийняття рішень щодо бюджету ЄС разом із Радою; рішення ЄС щодо укладення зовнішніх угод, які потребують згоди Парламенту або його консультацій. Компетенція у сфері законодавства надає Парламенту рівний статус із Радою. Поділ повноважень із Радою є проявом демократичної реалізації влади в Європейському Союзі, що передбачає виважений принцип стримувань і противаг, а також баланс представництва на рівнях громадян, країн і Союзу загалом.

Про авторитет Європарламенту серед мешканців ЄС свідчать показники зростання явки виборців на виборах до Європарламенту 2019 р. та 2024 р. В умовах кризи безпеки на Європейському континенті в цій інституції громадяни вбачають запоруку сталості демократичних традицій і європейської єдності.

Yehorova O., Rudik O. Transformation of the role of the European Parliament in the European Union policy in historical retrospective

The article highlights the transformation of the European Parliament's (EP) role in the policy of the European Union (EU) against the background of the existing challenges. It is noted that the EP is the only supranational representative institution in the world, and the scope of its powers in the EU policy has been constantly growing. It is shown that fundamental changes began with the pan-European direct elections of 1979. Milestones on the path to increasing the role of the EP were the Maastricht (1992), Amsterdam (1997), Nice (2001) and Lisbon (2007) Treaties. Among the EP's principles there are a toolkit for assessing the human rights and democracy in countries, the principle of digressive proportionality in the distribution of member states' seats, and the unification of deputies according to the political group ideology. Today, the EP has the authority to participate in the appointment of the President of the Commission and Commissioners, members of the European Court of Auditors and the Ombudsman. Levers of influence include the right to address the European Commission with a request to submit a legislative proposal; making decisions on the EU budget together with the Council, etc. It is proven that the sharing of powers with the Council is a display of the democratic exercise of power in the EU, which provides for a balance of representation at the levels of citizens, countries and the EU. The trend of increasing voter turnout in the EP elections in 2019 and 2024 is shown. The conclusion is made about the authority of the EP among citizens, who see it as a guarantee of the sustainability of democratic traditions and European unity.

Key words: European Parliament, European Union, European Commission, transnational representation, voter turnout.

Література:

1. Донець, А. (2019). *Щодо втілення ідеї «Європи регіонів»: чи може комітет регіонів ЄС стати другою палатою Європарламенту?* Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку. Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. з європ. права, 15 трав., 64–70.
2. Краснопольська, Т.М. (2018). Узгодженість та вплив в Європейському парламенті крізь призму політичних груп. *Актуальні проблеми політики*, № 62. 103–113.
3. Мартинов, А. (2024). Вибори Європейського Парламенту 2024 року: історичні тенденції та диспозиція політичних сил. *European Historical Studies*, № 29. 49–66.
4. Остапець, Ю. & Зан, М. (2024). Вибори до Європарламенту 2024 року: характеристика результатів та їхній вплив на структурування національних партійних систем країн-членів Європейського Союзу. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, № 48, 208–217. <https://doi.org/10.32782/apfs.v048.2024.32>
5. Рудік, О.М. (2021). Основні інститути ЄС. У Л. Прокопенко (ред.), *Інституційна система ЄС : навч. посіб.* (сс. 49–94). Дніпро : ДРІДУ НАДУ.
6. Alexandrescu, Mihai (Ed.) (2024). *European Parliament: Between elections and actions*. Presa Universitara Clujeana (190 p.). <http://surl.li/sngjai>
7. Benedetto, Giacomo. (2020). The European Parliament as a budgetary extractor since the Lisbon Treaty. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 64–81). London. <https://doi.org/10.4324/9781003030454>

8. Braun, D. & Grande, E. (2021). Politicizing Europe in Elections to the European Parliament (1994–2019): The Crucial Role of Mainstream Parties. *Journal of common market studies*. 59 (5), 1124–1141. <https://doi.org/10.1111/jcms.13168>
9. Bressanelli, E. & Chelotti, N. (2020). Introduction: Power without Influence? Explaining the Impact of the European Parliament post-Lisbon. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 1–12). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
10. Bressanelli, E., Chelotti, N. & Lehmann, W. (2020). Negotiating Brexit: the European Parliament between participation and influence. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 82–97). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
11. Building Parliament: 50 years of European Parliament History 1958–2008. (2009). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 300 p.
12. Burns, Charlotte. (2020). In the eye of the storm? The European Parliament, the environment and the EU's crises. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 47–63). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
13. Cardwell, J. P. & Jančić, D. (2020). The European Parliament and development cooperation: democratic participation in the «low politics» of EU external relations. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 98–114). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
14. European elections 2024 (2024). *European Parliament*. Retrieved May 2025. <https://results.elections.europa.eu/en/turnout/>
15. Fabbrini, S. (2020). Between power and influence: the European parliament in a dual constitutional regime. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 149–161). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
16. Kreppel, A. & Webb, M. (2020). European Parliament resolutions – effective agenda setting or whistling into the wind? In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 115–136). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
17. Laffan, B. (2020). The European Parliament in turbulent political times: concluding reflections. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 137–148). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
18. Neunreither, Karlheinz. (1995). “The European Parliament and Enlargement: 1973 to 2000”. In: UNSPECIFIED, Charleston, South Carolina. <https://aei.pitt.edu/6970/>
19. Schmitt, Hermann (Ed.). (2010). *European Parliament Elections after Eastern Enlargement*. New York (168 p.) <http://surl.li/xkscr>
20. Schoeller M., & Hérítier A. (2020). Driving informal institutional change: the European Parliament and the reform of the Economic and Monetary Union. In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 13–28). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
21. Servent, A. R. (2020). Failing under the «shadow of hierarchy»: explaining the role of the European Parliament in the EU's «asylum crisis». In Edoardo Bressanelli & Nicola Chelotti (Eds.), *The European Parliament in the Contested Union* (pp. 29–46). London <https://doi.org/10.4324/9781003030454>
22. Simon, H. & Bjorn, H. (2013). Empowerment of the European Parliament. *Annual Review of Political Science*. Vol. 16, 171–189. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-032311-110735>
23. Teasdale, A. & Bainbridge, T. (2012). Luns-Westerterp procedure The Penguin Companion to European Union. <http://surl.li/owpama>
24. The European Parliament. (2025). European Union. <http://surl.li/wkpucy>

Стаття надійшла до редакції 22.05.2025

Стаття рекомендована до друку 04.06.2025